

A FELTÁMADÁS SZOMORÚSÁGA

Eörsi Istvánnak az Ady-társaság 1991. május 3-i összejövetelén elmondott „kisesszéjét” közli teljes terjedelmében egyik napilapunk hét végi száma *Ady időszerűsége* címmel.

Már megtanultuk az 1953-as moszkvai viccből, hogy „ezen túl minden másképp volt” (ezer éve tudjuk már az oroszok nélkül is), hogy történelmi váltások idején rendre felül kell vizsgálnunk az egymást váltó hatalmak időszerűtlenné váló hamisításait, s ezeket új, aktuálisabb „szemléletekkel” kell helyettesítenünk. Petőfiből – hogy csak a két háború közötti érához nyúljunk vissza – a lázadó, republikánus szabadsághóst méltán ki a Horthy-korszak, Széchenyiből, Kossuthból az angломán, vagy éppen Duna-konföderációs liberálist, s öntötte mindüket nyakon a „magyar-ság” – még jó, ha nem a „magyar hivatásgondolat!” – generálszószával...

Jó, jó, hiszen magyar volt Stefi gróf – de a *legnagyobb*... (A nálánál kisebbek is a nemzet részei...)

József Attila is jól benne van a slamasztikában. Ki ne tudná, hogy a pesti külváros – s egyéb „belső” és „külső” tájak – költője világnézeti-politikai eszméit tekintve a plebejus népi ségtől az anarchokommunisti-

kus nézeteken át jutott el a tétel marxizmusig-leninizmusig (Rákosihoz, Kádárhoz személyes ismeretség, már-már barátság fűzte), s tovább: a szociáldemokrácián keresztül utolsó éveit érzékeny polgári liberalizmusáig... (Ámbár *baloldali* volt mindig.)

Időszerű hát elővennünk Ady Endrét is, legalább egy jó „időzített” idézet erejéig. Mit mond Ond vezér unokája a nacionalizmusról és a klerikalizmusról?

„A nacionalizmusnál nagyobb hazugság még nem állt ki a harci porondra... Utazik tradícióra, kegyeletre, fajbüszkeségre, kenyéririgységre, minden erényre és bűnre.”

„Én minden fajt, nyelvet, vallást, meggyőződést és jogot tisztellek, extra et intra Hungariam.”

„Bömbölhet hát nyugodtan a klerikális ágyú. Aki élni, dolgozni és haladni akar ezért az országért, büszkén viseli a kozmopolita címet, amit klerikális nacionalisták adnak neki. Ha valamikor csakugyan lesz ebből az országból valami, ezeknek a kozmopolitáknak köszönheti, nem pedig a süjtásos, félig Ázsiában élő, a nyers hús és a lótej daliás korán rágódó, zsidópüfő s frázisgyártó hazaffyaknak.”

(hell)